

Orijinal Soru: Temel Bilimler 41

41. Aşağıdaki amino asitlerden hangisinin yan zinciri, oluşturduğu kovalent bağ ile proteinlerin tersiyer yapısının stabilizasyonunu sağlar?

- A) Valin
- B) Glutamat
- C) Histidin
- D) Asparajin
- E) Sistein

Doğru Cevap: E

DERS NOTLARIMIZDAN REFERANSLAR

(Bu referanslar; soru kitabı Tüm Tus Soruları, Kamp notlarımız ya da non spesifik slaytlardan DEĞİL, sadece güncel ders notlarımızdan verilmiştir. Bu notları şubelerimizde kolayca edinebilir, referansları kontrol edebilirsiniz.)

258

TUS HAZIRLIK MERKEZLERİ

✓ Bir polipeptidin amino asit dizilişini belirlemek için değişik maddeler kullanılır.

- ✓ **Edman ayırıcı** diye bilinen **fenilizotiyosiyanat**, N-terminal amino grubunu etkileyerek, polipeptit zincirinden her seferinde bir amino asit ayrılmasını sağlar. Bu yöntem ile 50-60 kadar amino asitten meydana gelen **polipeptit dizisi** belirlenebilir.
- ✓ Yine **Sanger çözeltisi** olarak bilinen **fluodinitrobenzen**, (FDNB) N-terminal amino grubunu ayırır. Uzun zincirli polipeptit dizilerini belirleyebilmek için bunların öncelikle küçük parçalara ayrılması gerekir. Bu işlem için değişik maddeler kullanılır.

Tripsin; bazik amino asitlerin (Liz, Arg) karboksil uçlarının oluşturduğu peptit bağını parçalar.

Kimotripsin; aromatik amino asitlerin (Fen, Tir, Trp) karboksil uçlarının oluşturduğu peptit bağlarını parçalar.

Stafilokok proteazı; asidik amino asitlerin karboksil uçlarının oluşturduğu peptit bağlarını parçalar.

Siyanojen bromit; metiyonin kalıntılarının karboksil uçlarının oluşturduğu peptit bağlarını parçalar.

Hidroksilamin; asparajin-glisin bağını parçalar.

- ✓ **Primer yapının** belirlenmesinde daha önce başlıca yöntem, otomatize Edman yöntemi iken, son yıllarda hem daha hızlı hem de **posttranslasyonel modifikasyonları** da tespit edebildiği için bu yöntemin yerini **mass (kütle) spektrometri** almıştır.

✓ Proteinler **denatüre** edildiklerinde **peptit** bağları **dışındaki diğer bağlar** parçalanır. Hidrojen bağları (sekonder yapı) bozulmuşsa denatürasyon denir.

✓ Bütün bu işlemlerle elde edilen amino asitlerin, **peptitlerin analizinde;**

- **İyon değiştirme kromatografisi**
- **Yüksek voltaj elektroforezi**
- **Jel filtrasyonu**
- **Poliakrilamid jel elektroforezi**
- **Yüksek basınçlı sıvı kromatografi (HPLC)** gibi yöntemler kullanılır.

- **Düz elektroforez** basit bir yöntem olup, proteinleri ancak albümin, α_1 , α_2 , β ve γ olmak üzere beş banda ayırır. Dolayısıyla düz elektroforez ile **amino asit yapısı belirlenemez.**

2. Sekonder yapı:

✓ Bu yapının önemli bir karakteristiği, bir peptit bağının **-COOH grubu ile** yakınındaki diğer bir peptidin **-NH₂ grubu** arasında **hidrojen bağlarının** oluşmasıdır.

✓ Eğer hidrojen bağları **aynı zincirdeki** peptit bağları ile oluşmuş ise, **α -heliks** sarmal yapı meydana gelir. **Globüler proteinlerin** yapısında önemlidir.

Temel Bilimler 41. soru

Tusdata Biyokimya Ders Notu 2. Fasikül Sayfa 258

3. Tersiyer yapı:

- ✓ Protein yapısındaki atomların **üç boyutlu** düzenlenmesi tersiyer yapıyı meydana getirir.
- ✓ Bu yapıda, primer yapı, tuz köprüleri, hidrofobik etkileşimler ve disülfid bağları bulunur.

İLGİLİ NOTLAR

TUS için bir not yazacaksanız **aynen böyle yazmalısınız. Tane tane, sıralı...** Çünkü TUS aynen böyle soruyor da ondan...

KLİNİK KORELASYON III

Marfan sendromu (araknodaktili):

- Otozomal dominant kalıtılan bu hastalıkta, 15. kromozomda glikoprotein yapılı fibrillini kodlayan gende mutasyonlar izlenir.
- Elastik liflerdeki bir bozukluk olup, ince ve uzun ekstremiteler, lens sublüksasyonu (ektopia lentis), iskelet kası deformiteleri, aort anevrizması gibi kardiyovasküler problemler izlenir.

Keratinler

Temel Bilimler 41. soru

Tusdata Biyokimya Ders Notu 2. Fasikül Sayfa 265

- ✓ α -keratin komşu polipeptit zincirleri arasında **kovalent disulfid çapraz bağları** sağlayan ve böylece çözülmeyen, aynı zamanda gerilmeye dirençli lifler oluşturan **sisteinden zengindir**.
- ✓ Saçın α -keratini hemen hemen tamamen α -helikslardan oluşan proteinlere örnektir.

Kasların başlıca enerji kaynakları

- ✓ **Hızlı kas kasılması** sırasında iskelet kasları **ilk enerji kaynağı** olarak **kreatin fosfatı** kullanır. Örneğin; **100 metre koşan** bir sprinterde **ilk 4-5 saniye** için gerekli olan **enerji kreatin fosfattan** sağlanır. Yarışı bitirmek için **geri kalan enerji, kas glikojeninin** hızla tüketilerek açığa çıkan glukozun **anaerobik glikoliz** ile yıkımından sağlanır. Bu esnada dokularda açığa çıkan laktat kan yolu ile karaciğere gelir ve glukoneogenez ile glukoz döner. Sentezlenen glukoz kan yolu ile tekrar kaslara gelir (**Cori döngüsü**).
- ✓ **Uzun süreli egzersiz** durumunda örneğin; maraton koşan bir kişide kas dokusu enerjisini **aerobik** metabolizmadan elde ettiği ATP'den alır. **Kan glukozu** ve epinefrin etkisiyle yağ dokusunda yıkılan trigliseritlerden açığa çıkan serbest **yağ asitlerinin oksidatif yıkımı** ile elde edilen ATP temel enerji kaynağı olarak kullanılır.
- ✓ **Uzun süreli açlık** durumunda ise **dallı zincirli** amino asitler kaslarda **yıkılır**. Amino asitlerin yıkılması sonucunda meydana gelen pirüvattan elde edilen **alanin**, karaciğer ve böbreklerde glukozla çevrilir.

Dallı zincirli amino asitler karaciğerde metabolize edilmezler.

- ✓ **Kalp kasının** oksidatif metabolizmasının %60-80 kadarını **serbest yağ asitleri** oluşturur. Yemeklerden sonra, serbest yağ asitlerinin plazma düzeyi düşük olduğundan glukoz, pirüvat ve laktat kullanılır. Açlıkta ise adipoz dokudan mobilize olan serbest yağ asitleri kullanılır.
  - **Kalp primer enerji** kaynağı olarak glukoz yerine **yağ asitlerini** kullanan tek organdır.
- ✓ Kalp ayrıca uzun süreli açlıkta keton cisimleri, **alkol alımı** sonrasında artan **asetat** birimlerini kullanabilir.
- ✓ **Anoksi, hipoksi** gibi durumlarda ise serbest yağ asitleri ve keton cisimleri yerine en kolay enerji kaynağı olan **glukoz** ve **endojen glikojen** tüketimi çok artar.

TUS için bir not yazacaksanız **aynen böyle yazmalısınız. Tane tane, sıralı...** Çünkü TUS aynen böyle soruyor da ondan...